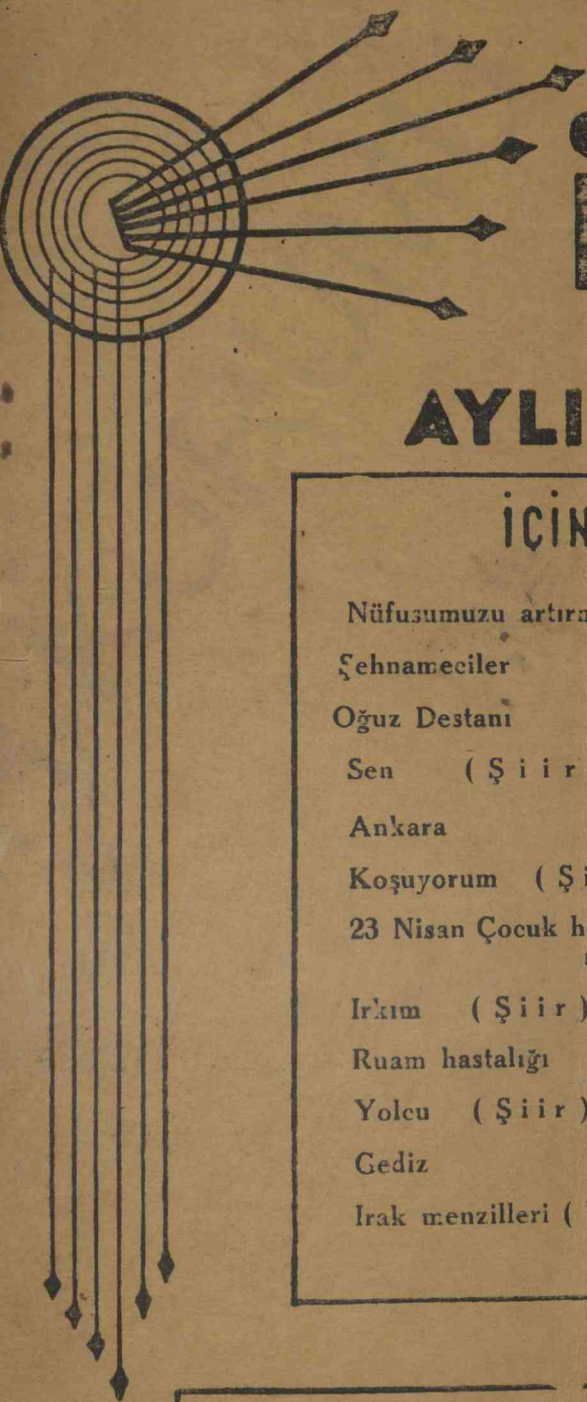

İNANÇ

AYLIK DERGİ

İÇİNDEKİLER

Nüfusumuzu artırma yolları : Sait Tokatlı

Şehnameciler : Ekrem Erkmen

Oğuz Destanı : Bürhan Saracoğlu

Sen (Ş i i r) : E. Tuğal

Ankara : Fehmi Erdoğan

Koşuyorum (Ş i i r) . . : ” ”

23 Nisan Çocuk haftası mü-
nasebetile } Recep Dalkır

Irkıım (Ş i i r) . . . : Rahmi Bamyacı

Ruam hastalığı : A. Rifat Haznedar

Yolcu (Ş i i r) . . . : Necip Rahmi Okat

Gediz : M Er Akıncı

Irak menzilleri (Tefrika) : Ata Lütü Özdi

SAYI

14

DENİZLİ

HALKEVİ

CUMHURİYET BASIMEVİ — DENİZLİ

İNANÇ

AYLIK HALKEVİ DERGİSİ

SAYI: 14

Nisan 1938

İMTİYAZ SAHİBİ : ETEM MUTLU

Nüfusumuzu Artırma yolları

Geçen sayıdan devam

Yazan : Sait Tokatlı

Bir milletin nüfusunu artırmak için geçmiş asırlarda tevessül edilen tedbirler ile bu gün için düşünülen tedbirler ve gidilen yollar arasında çok farklar vardır. Geçen asırlarda Fatih istilâ ettiği memleketi kendi milleti ile doldurmak için ana vatandan kabile halinde insan taşır taşıtır, zabt edilen yerlere iskân ederdi. En çok bu şekilde nakil ; mahalli ahalisi katliama uğramış boşalmış memleketlere yakılırdı.

Diğer bazı fatihlerde işgal altına alınan şehirlerde yerleşmiş sanayi erbabını ve yüksek ilim mensuplarını kendi ana vatanlarına sevk ederlerdi .

İstilâ ordularının arkasından ana-unsurdan sivil kabilelerin giderek istilâya uğrayan kasabalarda yerleşmiş olmalarıda da çokca görülen hadiselerdendir. Bunlar; istilâ ordularının yaptığı işgale istikrar temin ederek millileştirme vazifesini ve emniyet kordonluğunu görürdü. Bu gün bir çok milletleri birbirile nizağ haline sevk eden sebeplerden biri de ana vatan-daki dolgun ve taşkın halkı müreffeh yaşadacak gidilecek doldurulacak ve millî hırsı yaşayacak ülkeleri bulmak bu ülkeler el atmak ve yerleşmektir. Bu ülkelerde, içinde yaşayan nüfusu az ve sanayii ve iptidai mevaddi işlememiş olanlarıdır ki felâket ve esaret zinciri muhakkak yakasından yapışır. Bu zencirden kurtulması asırlara çok mihnetli fedakârlıklara büyük mürşitlerin yetişmesine mütevakıftır .

Bunun içindir ki ; hiç bir millet kendi nüfusunu azaltmak

istememez. Nüfusunu azaltmak yurdunu boşaltmaktır . Ergeç istiklâlini gaip etmektir. Akıbet başka bir milletin esiri olmaktır.

Nüfusu azaltmamak bir nisbet mütezayide ile artırmak her millet için bir ideal olmuştur .

Geçen asırlarda olduğu gibi topyekûn cemaat halinde yüzbinlerce milyonlarca insanı bir taraftan diğer tarafa taşıyup boşluğu doldurmak azlığı çoğaltmak bu asırda mümkün olmayan en güç bir iştir .

Zamanımızda buna yakın göç hareketleri ancak en ziyade kesafet icinde kalmış vatanından bu kesafete kifayet edebilecek mahsul alamayan iş bulamayan büyük milletlerin müstemlekelerine doğru yapılan yürüyüşleriyle gidişlerin, yerleşmelerinde görüyoruz. Bu günün mühim meselesini teşkil eden nüfus çoğaltmak azlığa meydan vermemek işini de başlıca doğumu çoğaltmakta, ve doğanı yaşatmakta arıyorlar .

Bir milletin doğumu çoğalması , artırması yarınki kuvvetinin kudretinin en büyük ölçüsüdür ve yaşadığı devrin refahına ve iktisadi bünyesinin eyi gidişine sağlık işlerinin de eyi olduğuna yine en kuvvetli bir ölçülük yapar.

Biz bu gün iktisadi hayatını ileri götürmeğe sağlamlaştırmaya çalışan milletlerin başında geliyoruz. O dereceki bizden çok ileri varan milletlere yetişme kabiliyetini ve imkânını bulmuş olgun bir haldeyiz. Yalnız devrimizin Cumhuriyet idaresinin prensiplerine uygun olarak tahakkuk ettirmek istediği şeyi doğanları yaşatmak ve bunlardan ölenleri azaltmaktır.

Doğan çocuklarımızdan verdiğimiz vefiyat nisbetini halen % doksan bertaraf edebilirsek şüphe edilmesinki Anadoluda yaşayan Türk unsuru yirmi sene sonra bu hünkü nisbetinde bir misli daha artmış olacaktır.

Çocuklarımızı yaşatmak içinde sağlık işlerimizi daha eyi teşkilâtlandırmak lâzımdır. Sıtma hastalığı ile nasıl bir mücadele yapıyorsa çocuk vefiyatı ile de öylece bir mücadele ve teşkilâta şiddetle ihtiyaç vardır.

Kendini çocuğa veren hamile kalan kadının taşıdığı yavru anadan babadan ziyade milletindir .

Hamile kadın teşkilâtı mahsusanın defterine geçmelidir. O çocuk doğuruncaya kadar ananın ve babanın ihmal ve teseyyübü ile zayi olmasına kat'i suretde mani olmalıdır.

Esef ile söylemeliyiz ki ; kasta kurban olanların sakata maruz kalanların sayısı hakiki rakamlarla tesbit edilse hepimizi dehşet içinde bırakabilecek bir sayı tutar. Çocuk alma işlerinde de çok incelnmiş mazbut kaideleri ve dikkate mecburuz . Bir kadının çocuğunu almak için bir sıhhi hey'etin reyini inzımam etmedikçe bu ameliyenin yapılmasını da men etmek o derece lüzumlu bir iştir. Rahmi maderden itibaren doğuma kadar olan akibetleri iyi tedbirleri takib eden hususi teşkilâtı vücuda getirmekle yurdumuzun nüfusunu da artırmaya o nisbette çalışmış olacağımıza şüphe edilemez.

Doğan çocuğu da yaşatmak en mühim bir iştir. Bunun için de mvhakkak şuna ihtivaç vardır . muhite , iklimi , bünyeye, aile hususiyetine göre ananın , babanın yapacağı işleri söyleyecek ve yaptıracak mes'ul bir teşkilattır.

Rahmi madere girmekle kendisine cemiyette bir mevki ve rilecek ve doğuncaya kadar her akibeti ile nasıl meşgul olacak isek doğduktan sonra da bu takip ve alâkayı kesmiyerek cemiyete sağlam faal bir uzuv olarak teslim etmeyi de en mühim vavife bilmeliyiz .

Bu vazifeyi en ziyade bir salahiyeti fenniye ile başaracak olanlar da doktorlarımızdır .

Her şehirde ve kasabada çocukların hastalığı ile ve bakımı ile alâkadai çocuk doktorları bulunmalıdır, sıtmalılar gibi çocuklar bu doktorların kontrolu ve murakabası altında kalmalıdır .

Hastane teşkilâtı kuran yerlerimizde hastanelerimizde çocuk hastalıkları mütehassısları bulundurmaliyiz . Çocuk hastalıklarına ve bakımlarına ve çocuk doktorlarına ait kurslar açılmalıdır. Çocuk hastalanınca teşkilâta ve çocuk hastalığı mütehassısına da ihbar mecburi olmalıdır. Artık o çocuk için ebeveyni ihmal edecek veyahut ilâcı verilmiyecek veya tedavi yapılacak ve tedavisiz kalacak endişeleri kalmamalıdır .

Benim bu vedideki yazılarımı görenler belkide pek lüzumsuz ve yerinde olmayan bir mesele üzerinde tevakkuf ettiğimi ve manasız bir teşkilâta yer verdiğimi zan etmiyeceklerinden eminim .

Türkiyede nüfus artıracak en mühim sebeplerie ve tedbirlerin en başında çocuk vefiyatı nisbetini azaltmak çaresi gelmektedir .

Şehnameciler

○ n beşinci asrın ikinci yarısında Anadolu türklüğü artık siyasal birliğini kurarak, asrın sonlarına doğru itilâ devresine girmiş bulunuyordu. Anadolu'da, daha evvelki asırlarda büyük varlıklar gösteren Türkmen beyliklerinin ortadan kaldırılması o devrin ilim ve san'at adamlarına İstanbul sarayından başka sığınacak bir yer bırakmamıştı. Saltanatları zamanında, Bursa sarayına rekabet edercesine, ilim, fen ve edebiyata hizmetten biran geri kalmayan bu Türkmen beylerinin saraylarındaki san'atkârlar, hüsnükabûl gördükleri İstanbul'a koşuyorlardı. Esasen şair olan Fatih ve Sadrazamı Mahmut Paşa bilgin ve san'atkârlara büyük tahsisatlar temin diyor ve bunları teşvikten büyük zevk duyuyorlardı. Hatta Fatih'in sarayında otuzdan fazla şairin devlet hazinesinden maaş aldıklarını biliyoruz.

Keyfiyet ve kemiyetçe oldukça zengin mahsullar veren bu devir şairleri arasında manzum ve mensur (Kronik) yazarlar da çoktu. Bu çeşit eser yazarları iki kısma ayırmak mümkündür :

1) Kendi kendine veyahut herhangi bir devlet adamının hoşuna gitmek ve caize koparmak emelile bir vak'a veya Osmanlı tarihini nazmen yazarlar.

2) Doğrudan doğruya saray tarafından (Şehnameci) tayin olunmak suretile eser vucuda getirenler.

Biz burada ikinci kısma ayırdığımız Şehnameciler (Kronikçi)lerden bahsedeceğiz.

Bu çeşit eser yazarların başında — Türk tarihi dışarıda meşhur Tuslu Firdevsi gelir. Daha evvel, şark saraylarında devletin esmi tarihini yazmakla ödevlenmiş şahsiyetler mevcut ise de, çok değerli eserile, bu işi bir hükümdar için zaruret sırasına koyan odur. Ancak bu evrensel eserden sonradır ki şarkta bir hükümdar için şehname yazdırmak, saltanatın büyük zevklerinden ; bir şair için şehname kaleme almak, şairliğin

çekinilmesi imkânsız ihtiraslarından biri haline galmıştır. Firdevsinin Şehnamesi Türk tarihile olan sıkı ilgilerinden başka daha sonraki asırlarda vucuda gelecek bu biçim eserlere model olması bakımından, büyük bir önem taşır.

Mevzuumuz Türk tarihinde rastlayacağımız Şehnâmeler olduğu için, bu kısa başlangıçtan sonra, asıl amaca dönebiliriz.

Anadoluda, bu kabil esre yazarların en eskisi olarak Selçuki hükümdarı Alâettin Keykubadın, Firdevsinin şehnamesine nazire olmak üzere Farsça bir Şehname yazdırdığı (Hoca Dehhani) yi tanıyoruz. Anadolu'da lâdini klâsik edebiyatın müessislerinden olan Hoca Dehhaninin, eserini Farsça yazması çok manidardır. Daha sonra Karaman sarayında, bu eserin tercemesile başlayan şehnamecilik faaliyeti, Osmanlı sarayında ancak Fatih zamanında müşahede edilebiliyor.

Fatih devri şairlerinden (Şehdi) adında birisinin hükümdarın emrile bir (Şehname) yazdığını öğreniyoruz. Bu eser bu gün ortada olmadığı cihetle buna dair tezkirecilerin verdikleri noksan malumatla iktifa etmek zarureti vardır. (Sehi) ve (Âli) tezkirelerinde ancak mukaddemisinin bir kısmını görebildiğimiz bu eser çevresinde bir etüt yapmak mümkün olmasa bile bilâhare zengin mahsullar veren şehnamecilik faaliyetinin Fatih devrinde başladığını müşahade edebiliyoruz. Belki Anadolu'nun siyasal birliğini kendi lehine temine azmetmiş ve fütihat hududunu kat'i olarak çizmiş bulunan (Fatih) in bu gibi eserlerden istifade ummuş olması muhtemeldir. (Çubuk Ova) muharebesinden sonra Anadolu Türklüğünün uğradığı sarsıntılar ve taht kavgaları esnasında, muhtelif amiller tesirile, bunun gibi daha bir çok eserler yazılmış olabilir. Fakat bu gün bu eserler meydana çıkmadığı için kat'i bir şey söyleyememek zorundayız.

(Devamedecek)
Ekrem Erkmen

Oğuz Destanı

Yazan : Bürhan Saracoğlu

Bu destan hakkında şimdiye kadar bir çok eserler neşredilmiş, bir çok mutal alar yürütülmüş fakat hemen hemen hepsinde de yanlış noktalar ve aslı hakkında müphem malumat verilmiştir. Oğuz destanının asıl metni Profesör Rahmeti tarafından ilmi bir şekilde işlenmiş ve Almanya'da neşrolunmuştur. Son zamanlarda Rahmeti bu eseri 1936'da Türkçe tercüme ederek neşre muvaffak olmuştur. Fakat esas destan başdan ve sondan biraz noksandır.

Oğuz Destanı

Günlerden bir gün Ayhanın doğum ağrısı tuttu. Bir erkek  ocuk doğurdu. Çocuğun yüzü gök, ağzı ateş gibi kızıl, gözleri el , saçları ve kaşları kara idi. Meleklerden daha güzeldi. Bu  ocuk annesinin göğsünden ilk s d  emdi. Kırk gün sonra büyüdü, yürüdü, oynadı. Ayakları  k z ayağı gibi, beli kurd beli gibi, omuzları samur omuzu gibi, göğsü ayı göğsü gibi idi. Vücudu baştan aşağı tüylü idi. At sürüleri güder, ata biner, av avlardı. Günler ve gecelerden sonra yiğit olurdu. O devirde orada büyük bir orman vardı. Bir çok dereler, ırmaklar vardı. Buraya gelen avlar, uçan kuşlar çoktu. Ormanın içinde büyük bir ejderha vardı. At sürülerini ve halkı yerd . Oğuz hakan cesur bir adamdı. Bu ejderhayı avlamak istedi. Bir gün ava  ıktı. Bir geyik tutu. Bir ağaca bağladı gitti. Sonra sabah oldu, gelip baktı ki ejderha geyiği yemiş. sonra Oğuzhan bir ayı tuttu. Altun kemeri ile ağaca bağladı gitti. Sabah oldu geldi g rd ki ejderha ayıyı da almış. Bu sefer o ağacın dibinde durdu. Ejderha geldi, başı ile oğuzun kalkanına vurdu. Oğuzda kargı ile onun başına vurdu. Onu  ld rd . Kılıcı ile başını kesti. Aldı gitti. Yine günlerden bir gün Oğuzhan bir yerde Tanrı'ya ibadet ediyordu. Karanlık bastı. Gökten bir gök  şık indi. Güneşten aydan daha parlaktı. Oğuzhan o tarafa yürüdü, gördü ki o  şığın içinde bir kız vardı. Yalnız oturuyordu. Çok güzel bir kızdı, alnında ateşten

bir hale vardı. Demir kazık gibi idi. Öyle güzeldi ki gülse Gök Tanrı güler, ağlasa Gök Tanrı ağlardı. Oğuzhan onu görünce aklı gitti. Sevd  ve aldı. Onunla yattı. Muradını aldı. Kız gebe kaldı. Günler ve gecelerden sonra doğum ağrısı tuttu üç erkek doğurdu. Birincisinin adı Gün diğeri Ay.   c c s n n adı da Yıldız dır. Yine bir gün Oğuzhan ava gitti. Bir g l n ortasında ağaç gördü. Bu ağacın kovuğunda bir kız vardı. Yalnız oturuyordu. Çok güzeldi. G z  gökten daha g kt . Saçı  rmak gibi dalgalıydı. Dişi inci gibi idi. Öyle g zeldiki eğer yer yüzünün halkı onu görseydi, eyvah ölüyoruz derdi. Oğuzhan onu görünce aklı gitti. Yüreğine ateş düştü. Onu sevd  aldı. Kız gebe kaldı. Günler ve gecelerden sonra doğum ağrıları tuttu. Üç erkek  ocuk doğurdu. Birincisine Gök ikincisine Dağ,   c c s ne Deniz adını koydular. Oğuzhan kırk masa kırk sıra yaptırdı. Türlü aşlar, türlü şaraplar, tatlılar ve kımızlar yidiler, içtiler. Ziyafetten sonra Oğuzhan beylere manzum bir emir verdi. Sonra dört tarafa emirler gönderdi. Bu emirlerde diyordu ki: (Ben Uygurların H nıyım, yer yüzünün dört köşesinin hakanı olmam gerektir. Bana itaat ediniz.) Yine o devirde Altun Han vardı. Bu Han Oğuzhana elçi gönderdi. Pek  ok Altın ve Gümüş takdim etti, ve bir sürü malı takdim etti. ve Oğuza itaat etti. Diğer tarafta Urum Han denilen bir han vardı. Bu hanın askerleri şehirleri çoktu. Urum Han Oğuzun emrini dinlemedi. Oğuz Han kızarak bayrağını a tı. Ordusu ile ona karşı yürüdü. Kırk gün sonra Buzdağ denilen bir dağın eteğine geldiler.  adırlarını kurdular. Uyudular. Tan ağarıırken Oğuzun çadırına güneş gibi, bir  şık girdi. Bu  şıktan gök tüylü, gök yeleli büyük bir Kurd  ıktı.

Bu kurd Oğuza dediki: Sen Urumun  zerine yürümek istiyorsun. Bende senin önünde yürüyeceğim dedi. Sonra Oğuz hareket ettiği vakit gök tüylü gök yeleli kurdu ordunun önünde gördüler. Bir kaç gün sonra kurd durdu. Handa ordusu ile durdu. Burada ( til) denilen bir yer vardı. Bunun

Kımız = Beygir s d nden yapılmış bir i kidir.

 til = Hazere dok len Volga nehrinin o zamanki ismidir. Doğru teleffuzu (Etil) dir. Fakat destanda ( til) dendiği için aynen alınmıştır.

yanında bu karadağın önünde muharebe başladı. Vuruştular, Oğuzhan galip geldi. Urumhan kaçtı. Urumun bir kardeşi vardı. Adı Oruz Beydi. Bu Oruz bey oğlunu bir yerde eyi tahkim edilmiş bir şehirde bıraktı. Ve şehri koru dedi. Oğuz bu şehre yürüdü. Oruzun oğlu ona altın gümüş yolladı. Ve sen benim hakanımsın dedi. Han bu yiğitin sözüne memnun oldu. Dedi ki : Sen bana çok altın yolladın , şehri iyi korumuşsun dedi .

Onun için ona (Saklap) adını verdiler . (Araplar Ruslara Saklap derler) Oğuzhan sonra İtil Irmağına geldi. Irmağı nasıl geçeceğiz dedi. Asker arasında Uluğ ordu bey adında bir adam vardı. Ağaçları kesti. Sal yaptı . Karşıya heçti. Oğuz bunu gördü . Memnun oldu . Ve senin adın (Kıpçak) bey olsun dedi. Oğuz hanın ordusu yoluna devam etti. Oğuz her zaman alaca bir ata binerdi. Bu atı çok severdi . Yolda bu at kayboldu. Bir buzlu , karlı dağa kaçmıştı . Bu dağın adı buz dağıdır. Cesur bir adam vardı. Gitti yakaladı . Üstü başı bembeyaz bir halde geriye döndü . Oğuz sevindi . Buna da (Karluk) Adını verdi. Yolda giderlerken bir ev gördüler Bu evin divarı altın, Penceresi gümüşten, çatısı demirden idi. Fakat Kapalı idi . Anahtarı yoktu . Ordu içinde pek mahir bir adam vardı. Adı (Tömürdü Kagul) idi . Oda emretti. Sen burada kal ve çatıyı aç. Ondan Orduyu imtihan et. Bunun üzerine ona (Kalaç) adını verdiler . Yine bir gün gök tüylü gök yeleli erkek kurd durdu. Oğuz handa çadırını kurdu. Bu yer çorak ve gayri mümbit bir yerdi. Buraya çürçet derlerdi. Büyük bir ülke idi. Atları çok, Öküzleri buzağrıları çoktu. Altın ve gümüşleri çok idi. Burada çürçet hakan ve onun maiyeti Oğuz Hana karşı geldiler. Savaş oldu . Ok ve kılıçlarla harp ettiler. Oğuz Han galip geldi. Çürçet hanı mağlup ederek öldürdü. Başını kesti. Çürçet halkını da kendisine tabi etti. Bu harpten sonra Oğuzhanın adamlarını o kadar ganimet düştüki kimse bu kadar ganimeti götürecek öküze sahip değildi. Oğuz hanın askeri arasında mahir bir adam var idi . Bunun adı (Barmaklığ Çosul Biliğ) idi . Bu mahir adam bir araba yaptı. Arabaya cansız ganaimi koydu . Arabanın önüne canlısını koydu bu suretle çekililip gittiler. Oğuz hanın maiyeti bunu gördü. Memnun oldular. Bu araba giderken kanga kanga diye ses verirlermiş .

İşte bunun için bu arabaya (Kanga) (Kanglı) adını vermişlerdir. Bundan sonra Erkek kurdla beraber Hint, Tangut ve Suaiye taraflarına yürüdüler .

Bir çok harplerden sonra oraları aldılar. Kendi yurtlarına kattılar. Cenupta Barkan adlı denilen bir yer vardı . Zengin bir yurttu . Çok sıcaktı . Burada bir çok av ve kuş vardı . Altını ve gümüşü ve mücevherleri çoktu . Ahalisinin suratı kapkara idi . Bu yerin hakanının adına (Masar) derlerdi . Oğuz Han bunun üzerine yürüdü. Müthiş bir muharebe oldu. Oğuz galip geldi. Masar kaçtı. Oğuz buraları eline geçirdi . Burada bir çok ganimet elde ettiler . Oğuzun yanında ak sakallı, kır saçlı, çok tecrübeli bir ihtiyar vardı. Bu Oğuz Hanın nazırı idi. Adına (Uluğ Türk) derlerdi. Bir gün uykuda bir altunyay, üç gümüş ok gördü. Bu altın yay gün doğusundan ta gün batısına kadar ulaşmıştı . üç gümüş okta şimale doğru gidiyorlardı. uykudan uyanınca rüyada gördüğünü Oğuz anlattı. Dedi ki: Hanım ömrün uzun olsun gök Tanrım düşümde (Rüya) verdiğini hakikata çıkarsın. Tanrı bütün rüyayı senin uğruna bağışlasın . Oğuz han Uluğ Türkün sözünü beğendi. Ondan sonra sabahleyin büyük ve küçük oğullarını yanına çağırdı : Benim gönlüm avlanmak istiyor . İhtiyar olduğum için artık cesaretim yok. Gün, Ay, Yıldız siz doğu tarafına gidin, Gök, Dağ, Deniz sizlerde batı tarafına gidin dedi. Gün, Ay ve Yıldız doğuya gittiler. Çok av getirdiler, Yolda bir altın yayda bularak onuda babalarına getirdiler . Oğuz Han memnun oldu. Yayı üçe böldü. En büyük oğullarım yay sizin olsun yay gibi okları göğe kadar atın dedi.

Gök, Dağ, Deniz çok av avladıktan sonra yolda üç gümüş ok buldular . Aldılar Babalarına getirdiler . Oğuz sevindi . Okları üç kardeşe verdi. Ve dedi ki: Ey küçük oğullarım oklar sizin olsun. Yay oku attı sizler de ok gibi olun dedi. ondan sonra Oğuz büyük bir kurultay topladı. Maiyetini ve halkını davet etti. Geldiler. Müşavere ettiler. Oğuzhan sağ yanda kırk kulaç uzunluğunda direk diktirdi . Üstüne altın bir tavuk koydu . Üstüne koyun koydu . Sol yanına kırk kulaç uzunluğunda direk diktirdi. Üstüne bir gümüş tavuk koydu. Dibine bir kara koyun koydu. Sağ yanına boz oklar, sol

SEN

Hudutsuz hayalimi dolduran ahenginle ,
Ufuklarımı saran o en güzel renginle .
Göğsümde hislerimle ördüğüm tüllerle sen ,
Bir mabet kalacaksın gönlümde ebediyyen .

Senin aşkın görmeden ne kış ne de sonbahar .
Yaşayacak içimde en son gününe kadar .
Senki benim gönlümde ilk açılan çiçeksin
Gönlümde serpilecek gönlümde geçeceksin .

E. Tuğal

yanda üç oklar oturdu . Kırk gün kırk gece eğlence oldu ,
Yidiler ; İçtiler , bayram ettiler . Sonra Oğuz han oğullarına
yurdunu paylaştırdı . (Ey oğullarım ben çok yaş yaşadım . çok
vuruşmalar gördüm . Çok kargı ve çok ok attım . Atla çok
yürüdüm . Düşmanları ağlattım . Dostları güldürdüm . Ben gök
Tanrıya borcumu ödedim . Şimdide yurdumu size veriyorym .)
dedi .

* *

İşte Oğuz destanının Rahmeti tarafından tercüme edilen
kısımını olduğu gibi yukarıya naklettim . Bu destanın en doğru
şeklini her tarafta bulmak mümkün olmadığını düşünerek me-
raklılarına bir kolaylık olsun diye yazıyorum . Bu yazımın
izahat kısmının mahezi tarih öğretmenim Bay Hüseyin Namık
Okurnun notundandır .

ANKARA

Yazan : Fehmi Erdoğan

R enksiz dağlardan, boz topraklardan, dağ eteklerinde
sürülerle koyun gezen otluk bir tren yolundan son-
ra gönül ferah olarak bir yeni beldeye gelinir . Burası, yeşilli-
ğin bir bebek ihtimamile yetiştirildiği yerdir . Sam yelinin
ana yurdu kasup kavurduktan sonra atını koyununu suladığı
bir çok nehirlerden sonra bu yerler kendi tabiatında yetiştir-
tirdiği ürünlerle eski bir topluluğun önemli bir şehri olmuştur .

İnsan cemiyetlerini karınca gibi kaynaştıran Türkün garp
akınları bu yerleri bekleyen cesur bir insan elinin ve medeni
bir milletin varlığını tarihi eserlerle üzerinde taşımaktadır . Bu-
rada Bizansın hariminde yosunlanan Türk ruhunun eskileri
kurutup yeniden filiz verdiğini görüyoruz . Taptaze bir haya-
banla insan faziletine giden bir yolla dört yanına ışık ve ye-
nilik fışkırtan bu pınarda gelecek günlerin hayat, medeniyet
ve insanlık suları hazırlanıyor .

Kıraç Ankaranın kızıl taşla, volkanik toprağı, insan elinin
san'at duygusu ile Türk ruhuna göre şekilden şekile giriyor .
Eski Ankara, Çankaya, Dikmen, Elmalı dağına doğru serpilen
yeniliğe eskiliğini idrak ederek bakıyor .

Yaban ellerden gelen her cins insan , yeni Ankaranın sa-
raysız, camisiz, şarkı hatırlatmayan simasında medeni bir Türk
varlığını müşahade etmekte, senelerce Tanrıdan melekten, ga-
ipten gelecek kudretlerden başka şeye kıymet vermeyen mus-
lüman Türk yerine insanlığı; ilmi; medeniyetini kavrayan bir
Türk kaim oluyor . Bu Türk ki senelerce garp maneviyatının
emperyalizmini benliğinden söküp atmış, her şeyi yalnız ken-
di zekâsı ve kudretinden beklemektedir . Ankara, Anadolunun
göbeğine doğru yol veren Eskişehir ve Afyon tabii kapuları-
nın ilerisinde mühim bir yerde bulunmaktadır . Türkiye'nin
göbeğini çevreleyen demir çenberin kenarında oluşu, önemini
şehrin dört tarafında Türkiye'nin her yerine ulanan tren ,
otomobil , araba yollarının ortasında Türkün coğrafi şartlarla

Koşuyorum

Günlerce kıvrandım hep o iksirin elinde ,
Bir alev fıskırması çarptıkça tâ derinde.
Avutmaz onu ruhum, etse de naz ve hile,
Yarap, bu ne sırdır ki, gelmiyecekmi dile.

Varlığım dererken bir miyarın üstünde ,
Beni benden ayıran bir ses var gene dünde.
Bir hayat kaynaşması bakıyorken önünde ,
Ben ona koşuyorum, o tutulmaz gitmekle ,

Ne sevginin duyulmuş nağmeleri haz verir,
Ne mevsimin söylenmiş şiirleri belirir ,
Her senenin sonunda bir enerji devrilir ,
Bu seziş alemine ağır ağır gelmekle .

F. Erdoğan

mücadele eden iradesini eser halinde görüyoruz . Hele geceleri akşama kadar üstünde kaynaşan ihtiyaç, ızdırap , endişe ile kıvranan insan maddiyat ve maneviyatının verdiği ağırlığı kaldırımaların sükunetle dinlendirmesi , bambaşka bir şehir gecesini göstermektedir . Yeni Türkiyeyi kendini ihata eden bütün kötülüklerden kurtaran Ankaranın yeni makinizması ve başında duran büyükleri dünya mazlumlarına şuurlu inkilâpları örnek olmakta, Türklük kurtulmaktadır.

23 Nisan Çocuk Haftası Münasebetile

Sevimli yavrular :

Sizleri anneleriniz kadar seven öğretmenleriniz kadar okşayan bir kurum vardır. (Çocuklar esirgeme kurumu) yerleri bu evdir. İşaretleri bu evin kapusundeki büyük yıldızla küçük aydır. Burada büyüklerinizden bir heyet bulunur. İşte bu kurum başkasının emirleri ile size birkaç söz söyleyeceğim Bu gün bu bayramı sizlere bu kurum hazırladı. Ve bu büyük bayramınızı candan kutlayarak her zaman neş'eli ve sağlıklı olmanızı dileyolar. Bende sizin namınıza bu sayın kuruma teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu kurum ; Budun incisi, yurdun elması, yurdun pırlantası yurdun süsü, yurdun güvenci olan sizlerin. canlı, kanlı, gürbüz, sağlam, kuvvetli, bilgili, görgülü, neş'eli, kıvançlı yaşamınız, büyümeniz, için çalışır uğraşır Bu gün sizin en büyük en sevinçli bayramınızdır. Bu bayramda koşmak, sıçramak, gezmek, gülmek, eğlenmek, sizin çok tabii hakkınız koşunuz coşunuz, taşınız. Fakat her biriniz bu hakkın ötekilerde de olduğunu unutmayız.

Gezer koşar, güler eğlenirken çok dikkat edinizki başkalarını incitmeyiniz.

Güzel yurdumuzda bu bayramı yaşarken duyduğumuz bu kıvanç acaba kime borçluyuz. Bize bu şirin günleri kimler hediye etti ! .. İşte yavrular, bu güzel, savaş alanında kanlarını döken, etlerini kurtlara kuşlara yem yapan, kemiklerini dağlar dereler kayalar arasında çürüten büyüklerimiz armağan etti. Evet onlar sizin için onlar bu güzel yurd için öldü. Şimdi ruhları yükseklerde sizleri ve sizlerin bu sevinçli bayramınızı seyrediyor. Evet ; o büyüklerimiz sizlere ve bizlere dağları temiz, ormanları temiz, ovaları temiz, kayaları temiz ağaçları temiz, toprakları temiz, havası temiz, suyu temiz, insanları temiz, çocukları temiz, bir yurd bıraktı. O yurdun

IRKIM

İrkim Asya bağrından kopup gelen bir seldi ,
Doğuda ün salarak batıya kadar geldi .
Kaleleri devirdi, aştı bütün setleri ;
A koşurttu her yerde, dolaştı hep elleri .

Nerelere gittise , tanıttı kudretini ,
Düşünmedi hiç bir şey; yavrusunu kendini .
Ölüme doğru koştu bir çok şehitler verdi ;
Bir an içinde bütün, dünyayı yere serdi .

Bugün Küçük asyada kurmuştur otağını
Bitirmiştir o , artık istilâ çağlarını .
Bundan sonra ülküsü birdir ve terakkidir ;
Medeniyet yolunda ön saflardan biridir .

Rahmi Bamyacı

adı Türk yurdudur. O yurt büyük Atatürkün ülkesidir. Fakat yavrular unutmayalım ki yurdumuzun bir çok noksanları vardır. İşte o noksanlar sizleri bekliyor. Erginliğine sahip bu temiz yurdda sizler ; büyüklerine saygı, küçüklerine sevgi besleyerek Türkün doğruluğunu yayan gibi, Türkün büyüklüğünü heybetini gösterir gibi Türk çocuğu gibi, bir Türk çocuğuna yakışır gibi büyüyeceksiniz. Yavaş yavaş cılız gibi görünen bazunuz kuvvetlenecek, narin zayıf gibi görünüşü gövdeniz heybetlenecek, küçücük elleriniz nasırlaşacak, donuk gibi görünen nazarlarınız keskinleşecek, minicik dimağınız büyüyecek cilalanacak. Ve siz bu varlıkla hayata atılacak temiz yurdumuzun noksanlarını tamamlayup harikalar yaratıp cennete çevireceksiniz. İşte büyükleriniz sizlerden bu yücelikleri bekliyor. Haydi çocuklar; inanlı, azimli, nurlu, ışıklı, bilgili görgülü, düşünceli olmağa çalışalım. Böylece, Yurdsal, ulusal ödevimize, ülkemize koşalım.

Öğretmen
Recep Dalkır

Sağlık Öğütleri :

Ruam hastalığı

Bu hastalık, esas itibarile ineklerde, eşeklerde , katırlarda görülen bulaşık bir hastalıktır.

Türkçemizde buna (Mankafa) deriz. Hastalık, hayvanlardan insanlara da geçebilir. En ziyade hayvanlarla meşgul olan insanlarda çok görülmüştür.

Seferbellikte Çanakkale muharebeleri esnasında bazı askerlerimiz bu hastalığa tutularak ölmüşlerdir.

İstiklâl harbinden sonra İstanbulda yüksek baytar mektebinde öğretme binbaşı Ahmet ve yüzbaşı Hüdayi bu aman vermez hastalıktan kurban gittikleri gibi 1932 yılında da Paris de Pastör enstitüsünde hükümetimiz tarafından tetkikata memur edilen baytar yüzbaşı Kemal de fen şehitlerimizin kafilesine iltihak etmiştir.

Hastalık nasıl belli olur :

Hasta hayvan merkep ise burunları akar, burun deliklerinde kanayıcı delikler görülür. Ahvali umumiyesinde düşkünlük vardır. 8—10 gün gibi kısa bir zama zarfında hayvan ölür.

Katırlarda hastalık nisbeten daha uzun sürer. Takriben on beş gün içinde aynı alâmetleri göstererek hayvan ölür.

Hastalık fecaatını asıl beygirlerde gösterir çünkü beygirlerde bu hastalık bazı had olarak seyrederse de bazan da müzmin halde seyrederek aylarca ve hatta yıllarca devam edebilir. İşte asıl fecaatta hastalığın böyle gizli olarak kalması ve uzun bir zaman devam etmesidir. Bu gibi hayvanların hastalığı bilinemediğinden uzun müddet temasta bulunduğu insanlar ve hayvanlar için pek tehlikeli olurlar.

Mamafi fen, bunada çare bulmuştur. Elimizde (Mallein)

dediğimiz bir vasıta ile hastalığın mevcut olup olmadığını emin bir şekilde anlayabiliriz. Malleinden başka lâbratuvarlarda kabili tatbik olan daha başka usullerde vardır.

Hastalıktan nasıl korunmalı ?

Hasta hayvanlardan çok sakınmak lâzımdır. Çünkü bir kere insana geçimi, tedavi imkanı olmadığından neticesi muhakkak ve feci bir ölümdür. Onun için at, merkep ve katır gibi hayvanlarla meşgul olanlar hayvanlardan burun akıntısı boğaz altında bir şişkinlik veyahut burun deliklerinde kanayıcı tabiatla yaraları veyahut bunlardan her hanki bir alâimi görülürse derhal bir veterinere veyahut en yakın bir karakola haber vermelidir.

Hükümet, böyle hayvanların ruamlı olduğu anlaşıldıktan sonra derhal itlâflarını emreder. Ve hayvan sahibine de tekrar bir hayvan almasını kolaylaştırmak için tazminat verir.

Hülâsa : bu çok tehlikeli olan hastalıktan korunmalarını ve alâmetlerini görür görmez derhal haber vermelerini sayın yurddaşlarımızdan rica ederim.

Veteriner Direktörü
A. Rifat Haznedar

« YOLCU »

“ Çanakkale,, önünden geçiyoruz yolcular !
İçinde bir maziden kalan bin bir acı var .
Gözlerimde yanıyor, geçtiğimiz o mazi
Bir vakitler kan sardı şu gördüğün denizi !...

Burada yatan ilâhi bir ananın oğludur.
Ki onun tarihinde nice şanlar doludur.
İşte maviliklerden “ Melek,, ler ne söyler bak
Onun yolu mukaddes şehitlerin yoludur !..

Şu tepenin ardında boğazlarken düşmanı
Görmeyordu gözleri topraktaki al kanı .
Körüklerken yangının felaketin borası
“ Mehmed,, in can verdiği işte o yer burası !..

Bu yoldan geçerken çok dikkatle yörü yolcu ,
Göynünü muhabbetle ardından sürü yolcu !..
Dudakların özlesin ta.. candan bir fatiha
Unutmaki kısadır baharın ömrü yolcu !..

Necip Rahmi Okat

GEDİZ

Etrafta derin bir sükut... fecir ile başlayan yayla rüzgârı gittikçe daha hafif esiyor... Uzaktan gelen koyun ve köpek seslerinden başka bir ses eşidilemeyordu. Bu yerde her gün birazdaha betbaht ve biraz daha bitâbım Tıpkı sonbaharın bitmek üzere olan günlerinde düşmeyi belki isteyen ve belki istemiyen bir yaprak gibi...

Ortalık gittikçe aydınlanıyor; artık şafak sökmek üzere Tabiatın bütün güzelliğini üzerinde toplamış gedizin bir kadın kıvraklığı ile ilerlediğini artık görebiliyordum. ufuk yangın gibi kızıl; kıp kızıl... Besbelliki bu kızılık güneşin doğmasını müjdeleyordu. Biraz sonra Güneş bu kızıl kıp kızıl bulutlar arasından yükseldiği görülüyordu. Şimdi ortalık tamamen aydınlanmış Gedizi uzak mesafelerden bile olsa iyice görebiliyordum.

Evet onu iyice görebiliyordum... Bilhassa onun yeşil ağaçlar arasından çağlıyarak kıvrıla kıvrıla ilerlediğini gördükçe bende onun gibi coşmak, coşarak ağlamak istiyorum...

Ey... kardeşlerime ebedi bir mezar olan Gediz, o heybetli duruşların insana daima neşe veren tavırların artık gözüme hoş görünmüyor. Seni ben etrafını saranlar elinde soğuk bir yılan diye tavsif edeceğim.

Artık benim kardeşlerimin hayatı ile oynayan bundan dolayı bana en büyük fenalığı yapan Gedizin karşısında durmak asla yaraşmaz. Sorarım size: hangi bir fert varki kendisine fenalık yapanın karşısında tabii halde durabilsin?...

Bakıyorum cevap vermiyorsunuz. Bir atalar sözünde: "Sukût ikrardan gelir", diyor demek sizde bu sukûtunuzla fikrimi kabul ediyorsunuz... Artık bu yerlerde duramıyorum. Başımın içinde bin bir şimşek çakıyor... Kulaklarım oğulduyor. Bunların manasını bende anıyamıyorum Gedizi görmemek için bu yerlerden uzaklaşıyorum. Gedizde, karanlık yerlerde ölmeğe mahkûm hayeller gibi gözümünden kayboluyor, kayboluyordu.

M. Er Akıncı

Irak Menzilleri

Tefrika Numarası 7

Yıl 1914 Genel Savaşta
Yazan : ATALÜTFİ ÖZDİL

Aramızda şöyle bir konuşma olu :

- Nerelisin ?
- Kızılcaölükden evendin
- Adın nedir ?
- Üsüyün evendim.
- Yaranı nerede aldın ?
- Salmanpakda evendim.
- Alındaki ne yarısı
- Şarapnal evendim.
- Kemikler daha kaynamamış seni geriye çevireceğim.
- Aman etme evendim. Ayaklarını öpeyim evendim
- Seni hastane neferi yapacağım.
- Ben yapamam otrak dökemem evendim.
- Seni zabıtlere emir neferi vereyim.
- Hizmetçilik edemem evendim.
- O halde nereye gideceksin ?
- Biraz düşündükten sonra :
- Taburumda iyi olurum evendim. Bu sözler uzayacaktı.
- Devamla Yakında muharebe başlayacak
- Mayış çıkacak desena evendim.
- Ne mayışı ? Bu da ne demek ?
- İngiliz askerlerinin kesesi dolu.

Nihayet taburuna gitmeğe mücade etti. Gece vapurumuz ay ışığında gidiyor. Dicle bu sonsuz ışığın altında gümüş bir şerit gibi parlıyordu. Kılavuzlar Hamse may, sitte may diye suyun derinliğini haber veriyorlar. Ordunun sıhiye reisi ile görüştüm. Taburcu askerlerin çoğunda; dişlerinde iskorpit hastalığı bulmuşlar. Bunu haber verdim. Doktor, sirkeli lapa verilmesini söyledi hemen iskeleye çıktım; asker için sirke ve turp alarak vapura döndüm. Zaten İskorpit hastalığı seb-

zesizlikten ; diş etlerine ârız olan bir marazdı. O gece turplu ve sirkeli lapayı yiyen askerler oynamiya başladılar. Bizde uykusuz, sabahı bulduk.

Aziziye İskelesine gelmiştik. Ordu komutanından şifreli bir telgraf aldık ; Irak cephesinde ordumuz Kütulamarayı almış. Ve 13000 İngiliz Askerile Jeneral Tavzendi esir almış. Bu jeneral İngiliz Kırâhının akrabası imiş. Yanında beş jeneral daha varmış. Bizim çarıklı erkânı harpler sabaha kadar ovunlarının manasını anlamıştı.

Erkânı harp reisi beni çağırdı. Siğara sandıklarından birini açtık Efrat ve zabitlere bolca siğara dağıttık. () gün öğleye kadar vapurda şenlik yapıldı. Kahramanca nutuklar verildi. Mızıka çalarak sevinçler içinde vapur hareket etti. Güneş yükselmişti, Gökten erimiş bir bakır gibi tepemize akıyordu Öğleye doğru Kütulamareye yanaştık. Asker cephaneleri karaya çıkardı. Erzak ve elbiseler ambara taşındı. Aradan bir saat geçmişti ki müdhiş bir infilak duyuldu. Biraz sonra işittik ki bomba kapsülleri konurken birisi patlamış ; dokuz nefer parçalanarak havaya uçmuş. Ne kadar ıcanımız yandı. Bereket versin cephane merkezi uzakta bulunuyordu.

Devam edecek

Fiati - 12,5 - kurutur.

Halkevlerinde çıkan Dergiler

<u>Halkevinin adı</u>	<u>Derginin adı</u>	<u>Kaç günde bir</u> <u>ÇIKTIĞI</u>
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşınar	,,
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	,,
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Denizli	İnanç	,,
Elâziz	Altan	,,
Eminönü	Yeni Türk	,,
Eminönü	Halk Bilgisi Hb	,,
Gireson	Aksu	,,
Isparta	Ün	,,
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Manisa	Gediz	,,
Merzifon	Taşan	,,
Milâs	Yeni Milâs	,,
Muğla	Muğla	,,
Niksar	Ülker	,,
Trabzon	İnan	,,
Samsun	19 Mayıs	,,
Sinop	Dıranaz	,,